

Analyse Coalitieakkoord D66-VVD-CDA

Februari 2026

Krachtig Zuid-Holland

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Veilig Nederland, sterke samenleving	4
Een slagvaardige overheid	4
Een sterke democratie	5
Veilig zijn in een sterke rechtsstaat	5
Nationale veiligheid	6
Grote keuzes voor Nederland	7
Bouwen en wonen	7
Landbouw, natuur en stikstof	9
Op koers voor het klimaat en groene groei	11
De sterkste economie van Europa	14
Nederland in de wereld	16
Defensie en internationale veiligheid	16
Europa en de wereld	17
Asiel, migratie en integratie	18
Nederland werkt	19
Werk en zekerheid	19
Goed onderwijs en wetenschap	19
Een gezonde samenleving	21
Nederland koploper in een digitale wereld	21
Investeren in bereikbaarheid, zorg voor water en milieu	21

Inleiding

Op 30 januari jl. presenteerden de politiek leiders van D66, VVD en CDA het coalitieakkoord 'Aan de slag, bouwen aan een sterker Nederland'. De presentatie van dit akkoord baande de weg voor de laatste fase in de vorming van een nieuw kabinet, een proces dat startte na de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 29 oktober 2025.

De inhoud van dit coalitieakkoord is geanalyseerd door de ambtelijke organisatie van de Provincie Zuid-Holland om de belangrijkste kansen en bedreigingen voor onze werkzaamheden te identificeren. Hierbij moet worden opgemerkt dat veel voornemens uit het coalitieakkoord nog verder moeten worden uitgewerkt door de bewindspersonen die eind deze maand worden beëdigd.

De drie partijen die tot een akkoord zijn gekomen vormen een minderheidskabinet. Noch in de Tweede Kamer, noch in de Eerste Kamer kan het kabinet op een meerderheid rekenen: in de Tweede Kamer hebben de regeringspartijen in totaal 66 zetels (benodigde meerderheid: 76 zetels) en in de Eerste Kamer hebben zij in totaal 22 zetels (benodigde meerderheid: 38 zetels). Hierdoor zullen zij in beide Kamers steeds naar meerderheden moeten zoeken op diverse onderwerpen. Dat betekent dat de coalitiepartijen wellicht de plannen die zij gepresenteerd hebben in het coalitieakkoord moeten aanpassen om steun van een meerderheid in beide Kamers te verkrijgen. Het coalitieakkoord is daarmee niet in beton gegoten, maar kan onder druk van oppositiepartijen nog van richting wijzigen.

Wij zien uit naar de toekomstige samenwerking met het nieuwe kabinet en hopen samen met de nieuwe bewindspersonen te werken aan de belangrijke opgaven in de Provincie Zuid-Holland.

College van Gedeputeerde Staten
Februari 2026

Veilig Nederland, sterke samenleving

Het eerste hoofdstuk van het coalitieakkoord bevat voornemens van het nieuwe kabinet op het gebied van een slagvaardige overheid, het versterken van de democratie, de rechtstaat en het bevorderen van de nationale veiligheid. De Provincie Zuid-Holland heeft niet op al deze onderwerpen verantwoordelijkheden, maar op de thema's die ons wel aangaan worden hieronder kansen en bedreigingen geformuleerd.

Een slagvaardige overheid

De partijen noemen in hun coalitieakkoord het belang van het herstellen van het vertrouwen in de overheid. Zij stellen zich ten doel om een overheid te creëren die eenvoudig en betrouwbaar is en daarnaast duidelijk kiest, samenwerkt en levert. In het kader hiervan stellen de toekomstige regeringspartijen voor om uitvoerders, medeoverheden en ondersteunende diensten vanaf het begin te betrekken bij beleid, zodat regels aansluiten op de praktijk en het 'doenvermogen' centraal staat. **Wij zien hierin een kans voor ons als Provincie Zuid-Holland om actief mee te denken en onze expertise te delen om antwoorden te vinden op de grote vragen waar onze provincie, maar ook Nederland als geheel, voor staat.**

Het nieuwe kabinet wil vaker werken met multidisciplinaire, domein overstijgende teams die langdurig aan grote opgaven werken, zoals het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid of het Project Beethoven. Daarbij wordt gestuurd op doelen in plaats van procedures en wordt micromanagement vermeden. **Dit sluit aan bij onze inzet op o.a. de Groeiagenda Zuid-Holland, de Regiodeals, NOVEX en dergelijke, waar gewerkt wordt aan een Regionale Investeringsagenda (RIA). Deze RIA (sector overstijgende financiële arrangementen) is wat ons betreft een randvoorwaarde voor een goede samenwerking.** Dit geldt ook voor het voornemen van het kabinet om samen met regio's te werken met strategische agenda's om grote opgaven in een gebied integraal en gezamenlijk te realiseren. Voorbeelden van strategische agenda's die worden genoemd zijn: het samenwerken om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. Hierbij wordt voortgebouwd op de aanbevelingen uit het rapport 'Elke Regio Telt'. **De provincie werkt op dit moment al in veel gebiedsprocessen. We vinden het belangrijk dat de kaders voor deze processen blijven staan en dat we deze niet hoeven aan te passen aan Rijkskaders. Dit vergt mogelijk extra tijd.**

Om toekomstige uitdagingen op het gebied van digitalisering aan te pakken, zal een Nederlandse Digitale Dienst worden opgericht. Deze dienst ondersteunt de digitalisering Rijksbreed, stelt kwaliteitsstandaarden op en borgt goede ontwerpkeuzes. Deze dienst moet worden bemenst door meer IT-talent in dienst van het Rijk te nemen. **Hoewel we in de oprichting van een Nederlandse Digitale Dienst kansen zien op het gebied van digitalisering bij de Nederlandse provincies, is het belangrijk dat ook genoeg IT-talent voor de provincies behouden blijft, zodat ook wij onze doelen kunnen behalen. In het kader hiervan noemen we ook de Wet Digitale Overheid, welke belangrijke mijlpalen bevat die we in het jaar 2026 moeten bereiken.** Het nieuwe kabinet werkt ook aan een flinke inhaalslag op digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven, waarbij de dienstverlening in Estland het voorbeeld is. **Hier delen we als provincie graag onze kennis en kunde, die we onder andere door Startup in Residence Intergov hebben opgedaan.**

We zien dat het nieuwe kabinet een uitgestoken hand biedt aan medeoverheden in het coalitieakkoord. Zo wordt er gesproken over het maken van meerjarige en betrouwbare afspraken met medeoverheden. Uiteraard zijn wij altijd bereid om samen te werken met het nieuwe kabinet om onze provincie en Nederland vooruit te helpen, maar hier moet ook iets tegenover staan. **Een goede samenwerking betekent wat ons betreft ook een gelijkwaardig samenwerkingsverband en 'geen taken zonder knaken'.**

Een sterke democratie

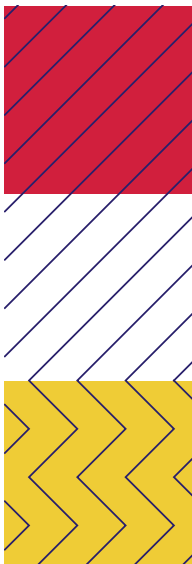
Het coalitieakkoord benadrukt het belang van het beschermen van onze democratie; niet alleen tegen bedreigingen van buiten, maar ook door deze weerbaar en levendiger te maken. In het kader van het versterken van de democratie wordt ook het verbeteren van de samenwerking tussen overheden onderling genoemd, op basis van de aanbevelingen van de studiegroep interbestuurlijke verhoudingen. Bij overheveling van taken aan medeoverheden wil het nieuwe kabinet standaard een uitvoeringstoets uitvoeren, zoals de UDO-toets (Uitvoering Decentrale Overheden). **Ook hier merken we op dat bij deze manier van samenwerken tussen overheden gelijkwaardigheid centraal moet staan en provincies in de gelegenheid worden gesteld om bij het overhevelen van taken deze goed uit te voeren, bijvoorbeeld door voldoende middelen te krijgen van het Rijk.**

Veilig zijn in een sterke rechtsstaat

Het coalitieakkoord bevat een lijvige veiligheidsparagraaf, waarin veel thema's zijn benoemd waarin wij als provincie geen specifieke rol hebben. Wel wordt er gerefereerd aan het voorzetten van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en het Programma Preventie met Gezag. **We staan positief tegenover het voortzetten van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Het kabinet maakt hiervoor in de periode 2029-2035 ook middelen vrij: 135 miljoen euro per jaar. We roepen het kabinet ook op om de zogeheten New Towns te betrekken bij het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.**

Nationale veiligheid

Het nieuwe kabinet wil de nationale veiligheid op een aantal manieren versterken, onder andere door meer te investeren in de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, meer samenwerking in Europees verband, en door te investeren in de Nederlandse offensieve en defensieve cybercapaciteiten. **In het kader hiervan roepen we het nieuwe kabinet op om te blijven investeren in de cybersecurity- en quantum-sectoren.** Zuid-Hollandse bedrijven zijn in beide nationale sectoren leidend en zijn verenigd in goed georganiseerde clusters.

Grote keuzes voor Nederland

In het hoofdstuk 'Grote keuzes voor Nederland' wordt een groot aantal onderwerpen benoemd die niet alleen voor Nederland maar ook specifiek voor Zuid-Holland van groot belang zijn. Te denken valt aan maatregelen voor de woningmarkt, de aanpak van de stikstofproblematiek, de toekomst van het landelijk gebied en het aanpakken van netcongestie.

Bouwen en wonen

Het bouwen van voldoende betaalbare woningen was één van de speerpunten van diverse politieke partijen tijdens de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2025. Deze urgentie is ook terug te lezen in het coalitieakkoord van D66, VVD en CDA. Het nieuwe kabinet geeft aan dat het al jaren niet lukt om de bouwproductie naar de gewenste 100.000 woningen per jaar te krijgen. Dit wil zij nu aanpakken langs drie sporen: meer bouwen, betaalbaar wonen en minder belemmeringen.

Om belemmeringen weg te halen, wil het nieuwe kabinet 'schrappen, versoepelen en versimpelen'. Concreet betekent dit schrappen in bezwaarprocedures: er komt één beroepsgang en vaste uitspraaktermijnen. De mogelijkheden om bouw stil te leggen, worden beperkt. Daarnaast willen D66, VVD en CDA de drempels voor bezwaar en beroep hoger maken en komt er een landelijke regeling voor het structureel vooraf regelen van nadeelcompensatie en planschade. Daarnaast wil het kabinet met gemeenten aan de slag om de ambtelijke capaciteit voor vergunningverlening en parallel plannen op te schalen. Verder komt het kabinet met een jaarlijkse Vereenvoudigingswet waarmee wetten en regels structureel vereenvoudigd worden. Hierbij wordt gedacht aan simpelere regels (of het vergunningsvrij maken) van optoppen en splitsen van woningen. Andere voorgestelde maatregelen zijn: het standaardiseren van (duurzaamheids-)normen, het vereenvoudigen van het Besluit bouwwerken leefomgeving en het inperken van de ruimte voor gemeenten voor een zelfbewoningplicht of een opkoopplicht. **We zien de voordelen van het weghalen van belemmeringen om sneller woningen te bouwen. Hierbij willen we dat optoppen, splitsen en woningdelen ingezet worden als dit bijdraagt aan de leefbaarheid in wijken. Daarnaast kan het vereenvoudigen van regels ook op gespannen voet staan met gezondheid en klimaatadaptatie (omgaan met weersextremen), natuur, klimaat en energie. Met betrekking tot het standaardiseren van duurzaamheidsnormen willen we ervoor waken dat een te laag ambitieniveau wordt nagestreefd en willen we voorkomen dat bijvoorbeeld natuurregels voor de provincies uniformer worden gemaakt. Dit lijkt ons onwenselijk omdat situaties verschillen en dit een forse inbraak kan zijn op de provinciale autonomie als bestuurslaag.**

Om in de komende jaren meer te kunnen bouwen, wil de nieuwe coalitie 'minstens 30 grootschalige nieuwbouwlocaties van nationaal belang', verspreid over het land. Dat kunnen nieuwe wijken zijn maar het kan ook gaan om nieuwe steden. Daarnaast blijft er – net als afgelopen jaren – ook inzet bestaan op 'straatje erbij' en 'wijkje erbij'. Het Rijk zal de komende jaren een sterkere regierol in ruimtelijke ordening en woningbouw op zich nemen, waarbij er veel samenwerking is met gemeenten. Het doel hiervan is om de hoeveelheid beschikbare huur- en koopwoningen fors te verhogen. In nationale wetgeving zal worden vastgelegd waar, hoeveel en binnen welke termijnen woningen worden gerealiseerd. In nieuwe woondeals streeft de nieuwe coalitie naar 2/3 betaalbaar, waarvan 30% sociale huur en 25% betaalbare koop (hoewel dit per regio kan verschillen). Voor het ontsluiten van de nieuwe woningbouwlocaties wil het kabinet voldoende geld vrijmaken, zodat deze plekken goed bereikbaar zijn met zowel het openbaar vervoer als met de auto.

Ook wil de coalitie sneller bouwen door middel van innovatie. Hierbij wordt gedacht aan onder andere prefabwoningen. In het kader van het plaatsen van prefabwoningen is er ook aandacht voor snellere vergunningverlening en het sneller huisvesten van aandachtsgroepen zoals dak- en thuislozen, mensen die uit zorginstellingen komen en statushouders. Het nieuwe kabinet en Zuid-Holland delen de wens om meer betaalbare en sociale woningen te realiseren. We kijken daarnaast uit naar de lijst van de genoemde 30 grootschalige nieuwbouwlocaties, waarbij we ervan uitgaan dat dit gaat om grotendeels al bekende locaties. Het introduceren van nieuwe grootschalige woningbouwlocaties in Zuid-Holland zou immers niet in lijn zijn met de door Provinciale Staten vastgestelde Ruimtelijke Koers, waar in overleg met het rijk al locaties als Cortelande, Gnephoek, Stougjeswijk en Bleizo-West zijn opgenomen. We maken ons wel zorgen over het opnemen van 25% betaalbare koopwoningen in nieuwe woondeals, aangezien dit business cases voor woningbouw ingewikkelder kan maken. Daarnaast kijken we uit naar de precieze uitwerking van het wettelijk vastleggen van waar, hoeveel en binnen welke termijn woningen worden gerealiseerd, juist omdat dit ook invloed kan hebben op provinciaal beleid. We zien hierbij kansen in het feit dat het nieuwe kabinet aangeeft dat er regionale verschillen in de te realiseren aantallen woningen mogelijk zijn.

Overige maatregelen die het nieuwe kabinet voorstelt zijn onder andere het realiseren van meer gedeelde woonvormen voor jongeren en studenten, het meer verantwoordelijk maken van onderwijsinstellingen voor het realiseren van huisvesting van internationale studenten en het mogelijk maken van permanente bewoning van recreatiewoningen. Daarnaast krijgen gemeenten meer mogelijkheden om actief grondbeleid te voeren en grond tegen redelijke prijzen aan te kopen, onder andere via een sterker en actiever voorkeursrecht. Ook moeten de procedures voor de verkoop van woningen door corporaties worden vereenvoudigd. Het voornemen van het kabinet om permanente bewoning van recreatiewoningen mogelijk te maken is niet in lijn met de inzet van de Provincie Zuid-Holland en het Interprovinciaal Overleg: wij hebben de afgelopen jaren juist hiertegen betoogd, aangezien dit onder andere recreatie en toerisme niet ten goede komt en vooral particuliere eigenaren voordeel oplevert. Ook zetten we vraagtekens bij het vereenvoudigen van procedures zodat corporaties eenvoudiger woningen kunnen verkopen. Wij zien andere middelen om corporaties meer armslag te geven, zoals het geheel (in plaats van deels) afschaffen van de vennootschapsbelasting voor woningcorporaties.

Landbouw, natuur en stikstof

Nederland en Zuid-Holland ervaren iedere dag de gevolgen van de stikstofproblematiek. Door een stokkende vergunningverlening is er weinig tot geen ruimte voor de bouw, de economie, het verduurzamen van de industrie en het helpen van PAS-melders. D66, VVD en CDA schrijven dat het aan de politiek is om keuzes te maken en de stikstofcrisis op te lossen.

Het coalitieakkoord *Aan de Slag* bouwt voort op de kracht van voorstellen die verschillende partijen en overheden in de afgelopen jaren hebben gedaan, waaronder de Bouwsteen Emissiereductie Landbouw van IPO, LTO, VNG, UvW en NAJK, maar ook op voorstellen van het vorige kabinet. Zo zet het nieuwe kabinet de invoering van een rekenkundige ondergrens (mits gebleken geborgd reductiepakket), het schrappen van de Kritische Depositie Waarde (mits een juridisch houdbaar alternatief) en doelsturing door. Ook wordt de vrijwillige uitkoopregeling voortgezet, en wordt daarvoor 2,75 miljard euro extra vrijgemaakt. In de basis is er sprake van vrijwilligheid en komen er met name in gebiedsprocessen maatregelen, al zijn er in diverse maatregelen wel aanscherpingen aangebracht.

Een in het oog springend feit uit het coalitieakkoord is de (her)introductie van een Stikstoffonds, nadat het vorige kabinet dit fonds had geschrapt. Tot 2035 is 20 miljard beschikbaar voor de landbouw, natuur en de stikstofaanpak. De gereserveerde middelen van het *Vervolgpakket Nederland van het Slot*, gepresenteerd bij de Miljoenennota, worden alternatief ingezet op de begroting van LVVN om het Stikstoffonds te vullen. Met dit fonds wordt gewerkt aan een samenhangend pakket langs vier sporen.

Generieke stikstofreductie

Het nieuwe kabinet houdt dezelfde doelen aan voor de landbouw, industrie en mobiliteit als die zijn geschetst in het *Startpakket Nederland van het Slot* in het voorjaar van 2025. Het kabinet kiest er echter voor om deze doelen per sector in de wet vast te leggen, met een tussendoel voor 2030. **Het wettelijk vastleggen van de doelen in 2035 draagt bij aan borging van maatregelen, maar het gebrek aan borging van de tussendoelen is zorgelijk.** Wel schrijft het kabinet dat als het streefdoel van 2030 niet wordt gehaald, er in overleg met betrokken partijen aanvullende maatregelen worden getroffen.

Als het stikstofdoel van 2035 niet wordt gehaald, zal als ultieme remedie worden gekort op dier- of fosfaat-rechten bij landbouwbedrijven. Deze maatregel is in lijn met de Bouwsteen Emissiereductie Landbouw van IPO, LTO, VNG, UvW en NAJK en draagt bij aan borging. De vraag is of een dergelijke maatregel ook niet moet worden ingebouwd voor het tussendoel van 2030.

Gebiedsgerichte stikstofreductie rond kwetsbare natuurgebieden

Het nieuwe kabinet kiest voor een focus op de meest stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden die nog niet onder de norm zitten, met een combinatie van vrijwillige en meer verplichtende maatregelen. Het geeft prioriteit aan vijf gebieden, waarvan alleen de Veluwe en de Peel worden genoemd. **Het is onbekend welke gebieden nog meer worden geschaard onder de vijf prioritaire gebieden, en of deze in Zuid-Holland liggen.**

Een belangrijke maatregel is dat er rondom deze gebieden zonering komt die voldoende is om de doelen van het betreffende natuurgebied te halen. Voor de zomer wil het kabinet in overleg met provincies de zonering van de meest kwetsbare gebieden vaststellen met bijbehorende doelen en maatregelen. **Het is goed te lezen dat het Rijk met deze passage ruimte laat voor maatwerk rondom Natura 2000-gebieden voor het verminderen van alle drukfactoren; dit is van groot belang voor een effectieve gebiedsgerichte aanpak.** Dit sluit aan bij onze SANE inzet.

Verderop in het regeerakkoord staat echter geschreven dat provinciale plannen moeten voldoen aan landelijke vereisten, om een gelijk speelveld te creëren: *“Rondom vergelijkbare natuurgebieden wordt overal eenzelfde aanpak (omvang zonering, benodigde maatregelen) gehanteerd. Dit zijn randvoorwaarden voordat middelen kunnen worden uitgekeerd”*. **Hoeveel ruimte deze landelijke vereisten laten voor maatwerk van provincies in en rondom Natura2000 gebieden is niet geheel duidelijk.**

Naar aanleiding van Catshuisoverleggen, waarin de provincie samen is opgetrokken met Deltalinqs, Havenbedrijf Rotterdam en gemeente Rotterdam, heeft het vorige kabinet 50 miljoen voor natuurherstelmaatregelen gereserveerd voor een gebiedsgerichte aanpak in de natuurgebieden rond de Rotterdamse haven om vergunningverlening los te trekken. In het coalitieakkoord staat genoemd dat de gebiedsgerichte stikstofaanpak in de Rotterdamse Haven wordt doorgezet. **Met SANE vroegen wij om deze aanpak rondom de Rotterdamse Haven voort te zetten. Dat dit traject expliciet is genoemd in het coalitieakkoord biedt een enorme kans om vergunningverlening in het westelijk havengebied weer mogelijk te maken.** Of er middelen beschikbaar zijn voor het Groene Hart, eerder genoemd als een van de gebieden die kans maakt op middelen uit de gebiedsgerichte aanpak economische cluster, is niet duidelijk.

Met de keuze voor een eenvoudige grondgebondenheidsnorm die uiterlijk in 2032 wordt ingevoerd, met uitzondering voor bedrijven die voldoen aan doelsturing, neemt dit kabinet een andere afslag dan het vorige kabinet. Een zoveel mogelijk gesloten kringloop per bedrijf of per gebied is minder vervuilend en goed voor de waterkwaliteit, zeggen de partijen in *Aan de Slag*. **De keuze voor grondgebondenheid kan aansluiten bij onze provinciale inzet op doelsturing. Het geeft bedrijven verschillende mogelijkheden om doelen te halen. Maar de invulling is weinig concreet en het blijft onbekend hoeveel ruimte er is voor gebieds-specifieke uitwerking.**

Natuurbehoud en -herstel

In het coalitieakkoord wordt de ambitie uitgesproken om verslechterde natuurgebieden te herstellen in samenwerking met provincies, waterschappen, boeren en natuurorganisaties. Het Natuurpact wordt uitgevoerd en er komen nieuwe afspraken vanaf 2027. Voor natuurmaatregelen wordt voor de periode tot 2035 2,2 miljard euro vrijgemaakt. Wat betreft agrarisch natuurbeheer (ANB) wordt gekozen voor langjarige contracten en uitbreiding van agrarische natuur. Daarvoor wordt tot 2035 1,2 miljard vrijgemaakt. **De groei in financiële middelen biedt een goed perspectief, maar is wel minder dan het (nog niet concreet ingevulde) perspectief van de ANB-middelen van het vorige kabinet.**

Gerichte ondersteuning

Als boeren hun bedrijf moeten aanpassen of als in het gebiedsproces duidelijk wordt dat zij hun bedrijf niet op dezelfde plek kunnen voortzetten, worden boeren gecompenseerd voor extensivering, verplaatsing of in het uiterste geval voor uitkoop, waardedaling van grond en/of andere schade. Om verplaatsing mogelijk te maken, komt er een integrale nationale grondbank. **Financiële compensatie kan oplossingen dichterbij brengen. Een integrale nationale grondbank biedt kansen voor verplaatsing, maar vraagt wel een goede afstemming tussen Rijk en provincies en de provinciale en nationale grondbank.**

Visserij

Het nieuwe kabinet wil met investeringen in technische en sociale innovaties en duurzame vangsttechnieken de Nederlandse visserij toekomstbestendig maken. De coalitie ziet kansen voor een duurzame visserijsector door innovatieve aquacultuur en nieuwe vormen van schaal-, schelp- en zeewierkweek. Daarnaast wil het kabinet samenwerken met andere Noordzeelanden en aansturen op duidelijke Europese regelgeving. Daarnaast wil het kabinet de uitvoeringskracht in de sector versterken en wordt een productschap 2.0 opgericht. **De voornemens van het nieuwe kabinet kan de inzet van de Provincie Zuid-Holland ondersteunen om onze visserijgemeenschappen te versterken. Daarnaast biedt de inzet op nieuwe vormen van schaal- schelp- en zeewierkweek kansen voor de pilot in de Grevelingen om commerciële visserij op de Filipijnse Tapijtschelp mogelijk te maken. Daarnaast biedt de inzet van het nieuwe kabinet kansen voor de door Provinciale Staten gevraagde samenwerking tussen natuurpartijen en vissers in de Voordelta.**

Op koers voor het klimaat en groene groei

Tijdens de verkiezingscampagne werd regelmatig gesproken over klimaat en energie. Waar de discussies tijdens vorige campagnes meer gingen over het behalen van de klimaatdoelen, lag de focus in 2025 meer op het oplossen van de netcongestie in Nederland en de betaalbaarheid van de energierekening van huishoudens en bedrijven. Tegelijkertijd blijft het nieuwe kabinet ook inzetten op 'groene groei', waarbij rekening wordt gehouden met het behalen van de klimaatdoelen en het minder afhankelijk worden van ondemocratische landen.

Het nieuwe kabinet wil investeren in energiezekerheid en betaalbare energie, ook voor de lange termijn. Daarom heeft het aanpakken van de netcongestieproblemen de hoogste prioriteit. Ze willen daarbij de meest urgente projecten als eerste aanpakken. Daarnaast moet de beschikbare netcapaciteit beter benut worden. Ook introduceert het nieuwe kabinet de Crisiswet Netcongestie (welke zich onder andere richt op het versnellen van procedures voor vergunningen en het ingrijpen als projecten stagneren), als aanvulling op de lopende aanpakken en het wetgevingsprogramma "sneller uitbreiden elektriciteitsnet".

Het nieuwe kabinet wil ook een capaciteitsmarkt introduceren, zodat er altijd voldoende elektriciteit is voor piekmomenten. **Wat ons betreft komt er zo snel mogelijk een oplossing voor de netcongestieproblemen; snelheid is echt geboden.** Het is echter nog onduidelijk wat de Crisiswet Netcongestie precies gaat betekenen en hoe het Rijk bijvoorbeeld wil gaan ingrijpen op uitbreidingen die stagneren. Daarnaast is nog niet duidelijk waar het bevoegd gezag voor netuitbreidingen neergelegd gaat worden. Als de provincie hier een rol in gaat spelen, heeft dit impact op onze organisatie.

Het coalitieakkoord geeft specifieke aandacht aan het verduurzamen van de industrie. Ook de komende jaren wordt er geïnvesteerd in wind op zee en wordt er vol ingezet op elektrificatie om de industrie te verduurzamen. De SDE++ wordt verlengd met zes nieuwe openstellingsrondes en het Rijk investeert in de opslag van CO₂ en CCU. Er blijft ingezet worden op de productie van groen gas en groene waterstof (zowel productie als levering). In de transitie kan blauwe waterstof (in combinatie met CCS) onder duidelijke voorwaarden een rol spelen in het opschalen van de Nederlandse waterstofketen. Ook wordt de nationale CO₂-heffing afgeschaft en worden (in het kader van het creëren van een gelijk Europees speelveld en het versnellen van elektrificatie en verduurzaming) elektriciteitskosten verlaagd. Het kabinet wil met de industrie duidelijke bestuurlijke afspraken maken om het tempo van verduurzaming te borgen en ervoor te zorgen dat bestaande maatwerkafspraken worden doorgezet.

Voor Rotterdam-Moerdijk wordt een nationaal ruimtelijk-economische strategie gemaakt. We zijn blij met het commitment van het nieuwe kabinet om de industrie te verduurzamen; dit versterkt ons eigen beleid. De betrokkenheid van het Rijk (bijvoorbeeld voor CCS en CCU) is noodzakelijk om de CO₂-doelstellingen te halen. Daarnaast zijn we blij met het vooruitzicht dat de industrie langjarige zekerheid zal worden geboden, onder andere door te investeren in wind op zee via Contracts for Difference voor 40GW. Als hierbij voldoende aandacht wordt gegeven aan vraag en aanbod, kan dit ook een belangrijke stap betekenen in het oplossen van netcongestie. De nieuwe openstellingsrondes in het kader van SDE++ sluiten aan bij huidig beleid. Ook zijn we voorstander van het afschaffen van de nationale CO₂-heffing: deze is funest voor onze (circulaire) industrie. Ook de verlaging van elektriciteitskosten kan onze industrie helpen omdat daarmee het ongelijke speelveld in Europa wordt aangepakt. We kijken ook uit naar het opzetten van een nationaal ruimtelijk-economische strategie voor Rotterdam-Moerdijk, maar roepen het nieuwe kabinet wel op om hierbij ook aandacht te hebben voor de benodigde randvoorwaarden en de grote financiële vraagstukken die hieruit voort zullen komen.

In het kader van een betaalbare energierekening, wil het kabinet aandacht geven aan warmtenetten en het isoleren van huizen. Er wordt doorgewerkt aan het realiseren van tenminste vier nieuwe kerncentrales (conventioneel of SMRs) en het nieuwe kabinet blijft vol inzetten op warmtenetten, om zo ook netcongestie te verminderen. Daarnaast wil het kabinet prioriteit geven aan het verduurzamen van woningen, bijvoorbeeld door het Nationaal Isolatie Offensief en wil het komende jaren wijken met grote energiearmoede helpen via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Verhuurders worden verplicht energie labels E, F en G voor huurwoningen per 2029 uit te faseren; labels C en D per 2040. **Met betrekking tot de realisatie van kerncentrales onderzoekt Zuid-Holland op dit moment nog de potentie van kernenergie en in het bijzonder van SMRs. Daarnaast ondersteunen we nucleaire maritieme innovaties.**

D66, VVD en CDA willen de klimaatdoelen halen, maar erkennen dat het halen van het klimaatdoel in 2030 lastig wordt. Bestaande maatregelen worden uitgevoerd maar er wordt vooral ingezet op langetermijnbeleid en een slimme Europese aanpak. Zo hoopt de coalitie de klimaatdoelen voor 2040 en 2050 wel te halen. De partijen houden ook vast aan de doelen uit de nationale Klimaatwet. Het kabinet wil in 2026 meewerken aan een ambitieus Europees pakket voor het jaar 2040, waarbij zij aandacht heeft voor een gelijk speelveld. In 2027 worden indien nodig aanvullende maatregelen genomen. In 2050 moet de Nederlandse economie volledig circulair zijn, Hiervoor wordt het Nationaal Programma Circulaire Economie versterkt en komen er – bij voorkeur Europese – (sectorale) circulaire doelen. Innovatie, marktontwikkeling, versterken van de concurrentie van Europese en Nederlandse ondernemers staan hierbij centraal, zodat bedrijven lange termijn zekerheid en investeringsruimte hebben. Andere voorstellen die worden gedaan zijn het uitbreiden van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen en het aantrekkelijk houden van elektrisch rijden. Ook wordt het gebruik van deelauto's, fiets en openbaar vervoer gestimuleerd. **De Provincie Zuid-Holland blijft de komende jaren haar bijdrage leveren aan het halen van de klimaatdoelen. We ondersteunen de inzet van het nieuwe kabinet voor het creëren van een gelijk Europees speelveld, aangezien dit ook kan bijdragen aan het vestigingsklimaat in onze provincie. Maatregelen zoals het stimuleren van elektrisch rijden en het gebruik van deelauto's, fiets en openbaar vervoer sluiten ook aan bij provinciale ambities. We merken wel op dat hier ook de komende jaren financiering voor nodig is, iets waaraan het coalitieakkoord geen aandacht besteed.**

De sterkste economie van Europa

Dit kabinet benadrukt het belang van een sterke economie en wil investeren in de economie van de toekomst. Het verdienvermogen van Nederland is een belangrijke pijler van onze welvaart.

Een van de doelen van het kabinet is om de financieringsketen te versterken. De inrichting van een Nationale Investeringsinstelling, met de mogelijkheid om instrumenten te integreren, moet helpen om de financieringsmogelijkheden te versterken. Dit kan met name van belang zijn voor de start- en scale-ups in Zuid-Holland die nu last hebben van een gebrek aan investeringskapitaal. Het verbeteren van toegang tot financiën, het harmoniseren van toezicht op het financiële stelsel en het opbouwen van een fiscaal stabiel investeringsklimaat zijn andere maatregelen die dit kabinet wil nemen. **Deze maatregelen zien wij als kansen voor het versterken van het investerings- en vestigingsklimaat in Zuid-Holland. Met name voor de start- en scale-ups zijn deze maatregelen van belang om succesvol te kunnen (door)groeien.** Tegelijkertijd merken we op dat het voorgestelde budget voor de Nationale Investeringsinstelling (3-5 miljard euro) niet genoeg is; Wennink, bijvoorbeeld, adviseert om een startkapitaal vrij te maken van 10 miljard euro.

Daarnaast wil dit kabinet ook investeren in innovatie. Het werkt toe naar een 3%-norm voor R&D-investeringen, wil vaker optreden als *'launching customer'* en versterkt de uitvoering van Nationale technologiestrategie. De inzet van het Nationale Groeifonds om innovaties uit de ontwikkelingsfase te laten groeien sluit aan bij de huidige provinciale inzet en biedt kansen voor Zuid-Holland, maar is wel afhankelijk van de middelen die beschikbaar worden gesteld.

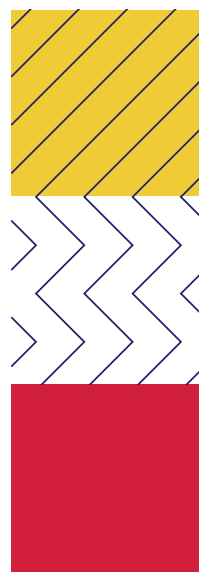
Andere kansen voor Zuid-Holland liggen in het versterken van regionale innovatieclusters, waarvan er meerdere in Zuid-Holland aanwezig zijn en de ambitie om ruimte in de regelgeving (*regulatory sandboxes*) en experimenteerruimte voor jonge technologiebedrijven te bieden. De inzet op de op de komst van de Einstein Telescoop biedt kansen voor het aerospace cluster in Zuid-Holland. **Ons provinciale beleid ten behoeve van innovatieve ecosystemen wordt versterkt door de inzet op meer valorisatie en de bundeling van krachten in één nationaal Technology Transfer Office.**

Dit kabinet wil het ondernemerschap stimuleren; zij moeten de ruimte krijgen om te ondernemen, groeien en vergroenen. Daarvoor wil het kabinet de regeldruk verminderen en onnodige nationale koppen op EU-beleid schrappen. Ook stelt de coalitie voor om de vergunningverlening voor bedrijven te versnellen, bijvoorbeeld via digitalisering. **Afhankelijk van welk beleid de regels geschrapt worden, kan dit zowel kansen als bedreigingen voor Zuid-Hollandse ondernemers betekenen.** In het kader van het versnellen van de vergunningverlening voor bedrijven zijn we als provincie al geruime tijd bezig met de altijd, actuele digitale vergunning (AADV). Dit doen we in samenwerking met onze omgevingsdiensten waarmee we inmiddels een solide basis hebben gelegd voor een verbeterde digitale werkwijze voor de vergunningverlening. We werken graag met het nieuwe kabinet samen om dit landelijk te gaan opschalen. Het makkelijker maken om medewerkers deels te betalen in aandelen(opties) en de uitbreiding van mogelijkheden om financiële medewerkersparticipaties fiscaal voordelig te verstrekken, draagt bij aan het versterken van start- en scale-ups. Het stimuleren van duurzaam en verantwoord ondernemerschap door de toevoeging van 'rentmeestervernootschap' als rechtsvorm en het verlagen van administratieve lasten en kosten ondersteund de groeiende vraag naar deze bedrijven en maken het makkelijker om met hen zaken te doen. **Het voortzetten van impulsaanpak winkelgebieden is een goede aanvulling op de provinciale inzet voor het versterken van de vitaliteit en levendigheid van de centra in dorpen en steden.**

Het nieuwe kabinet gaat actief sturen op de 1,5% structurele groei van de Nederlandse economie. Het bestaande strategische industriebeleid wordt voortgezet met focus op bepaalde domeinen en markten op basis van potentieel verdienvermogen, bijdrage aan maatschappelijke opgaven en belang voor de strategische autonomie van Nederland. Vier domeinen beschouwt het akkoord als essentieel voor onze toekomstige economie en maatschappelijk welzijn: digitalisering en AI, veiligheid en weerbaarheid, energie- en klimaattechnologie en life sciences en biotechnologie. Binnen deze domeinen wil het kabinet de ontwikkeling technologische nicheposities stimuleren. Het kabinet zet daarnaast ook in op het verder uitbouwen van de positie van schone maakindustrie. **Deze maatregelen bieden kansen voor Zuid-Holland. Binnen de genoemde domeinen zijn er al belangrijke ecosystemen en clusters aanwezig in Zuid-Holland die een koppositie innemen of de potentie daarvoor hebben.**

Het nieuwe kabinet wil dat het Rijk ruimte biedt aan de fysieke uitbreiding van bedrijven. Voor bedrijvigheid van nationaal belang zal zij de regie waar nodig op zich nemen. Het kabinet wil ook dat het Rijk fysieke ruimte aanwijst voor bedrijven die van strategisch belang zijn rondom regionale innovatieclusters. Gemeenten die bedrijventerreinen opheffen of transformeren zorgen samen met andere gemeenten voor alternatieve ruimte voor bedrijven. **De aandacht voor fysieke ruimte voor bedrijvigheid vanuit het Rijk is positief en biedt een kans voor samenwerking tussen provincies en het Rijk. De vraag is wel wat de uitbreidingsvraag voor Zuid-Holland gaat betekenen en hoe dit zich verhoudt tot ons Omgevingsbeleid, Ruimtelijke Koers en het beschermen van agrarische functies.**

Nederland in de wereld

Dit hoofdstuk richt zich op de geopolitieke uitdagingen waar Nederland voor staat en de benodigde investeringen die hiertoe gedaan moeten worden, bijvoorbeeld in defensie. Er is ook aandacht voor zaken als asiel, migratie en integratie en Europese samenwerking.

Defensie en internationale veiligheid

Door veranderende internationale verhoudingen en politieke ontwikkelingen, staat onze veiligheid onder steeds hogere druk. Het nieuwe kabinet wil realistisch buitenlandbeleid voeren waarin óók Europese belangen leidend zijn. Onze toekomst en welvaart is onlosmakelijk verbonden met een sterk Europa. Door nu fundamentele keuzes te maken, kunnen we onze vrije manier van leven garanderen. De afhankelijkheid van anderen landen moet worden omgezet naar autonomie. Dit kan niet alleen door investeringen, betoogt het akkoord, maar moet gepaard gaan met een mentaliteitsverandering. Zo wil het nieuwe kabinet toewerken aan een weerbaar Nederland én Europa.

Om voor de langere termijn zekerheid te garanderen voor de krijgsmacht, schaaft het nieuwe kabinet de defensie-uitgaven op om de NAVO-norm van 3,5% van het BBP te halen. Dit percentage wordt wettelijk verankerd om de continuïteit van de krijgsmacht zeker te stellen. Ook is er een toename nodig van de productiecapaciteit van de Nederlandse defensie-industrie. Dit kan enkel door ruimte te bieden aan overheden, bedrijven en kennisinstellingen om meer samen te gaan werken. Door aanbestedingsprocedures te versimpelen en voorfinanciering aan te bieden, wil het kabinet een kans bieden aan defensie startups om op te schalen en deel te nemen aan deze industrie voor de langere termijn.

Dit is niet enkel nodig voor de verdediging van het grondgebied, maar ook voor de vitale infrastructuur op de Noordzee en het Caribische deel van het Koninkrijk. De Wet op de Defensiegereedheid (Wodg) wordt zo snel mogelijk ingevoerd om te oefenen en personeel te huisvesten. Het nieuwe kabinet schaaft de krijgsmacht op naar minimaal 122.000 mensen. Er worden diverse stappen gezet om dit te bewerkstelligen. Mocht dit uiteindelijk niet baten, wordt overwogen om een selectieve opkomstplicht in te voeren. **De defensie-industrie is het sterkst vertegenwoordigd in Zuid-Holland (circa 25%), waardoor dit extra garantie geeft aan deze bedrijven om langetermijninvesteringen te doen.** De NAVO-norm van 3,5% van het BBP zal naar verwachting in 2035 worden behaald. Via het programma uit april 2025 'Zuid-Hollandse samenwerking met Defensie' worden concrete samenwerkingsprojecten in 2026 gelanceerd; deze versterken de triple helix tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen in de provincie. De beschikbaarheid van kennis over maritieme technologie geeft de provincie een aanjagende rol binnen dit cluster. Een kanttekening bij deze groei is dat ruimte voor uitbreiding in Zuid-Holland relatief schaars is. Hiermee moet rekening worden gehouden in de ruimtelijke opgave. Hetzelfde geldt voor de uitvoering van de Groeiagenda Zuid-Holland. De provincie wil in een vroeg stadium worden betrokken bij de uitvoering van de Wodg, zodat met zowel de ruimte als de Groeiagenda rekening kan worden gehouden.

Om de Europese samenwerking te verdiepen wil het kabinet inzetten op de gezamenlijke aanschaf van strategische capaciteit. De defensieaankopen en productie worden voor 40 procent met Europese partners gedaan, waarvan de helft ingekocht wordt bij Nederlandse en Europese ondernemers. Het nieuwe kabinet pleit voor het openbreken van gesloten nationale defensiemarkten in Europa en de oprichting van een defensie-innovatieautoriteit. Om deze laatste zekerheid te bieden die nodig is voor de ontwikkeling van nieuwe technologieën en industriële opschaling, wijst het nieuwe kabinet gedurende de kabinetsperiode een tot 10 procent oplopend aandeel van het defensiebudget aan. **Deelname van Zuid-Hollandse defensie-bedrijven aan grote Europese projecten is waardevol omdat zij deelproducten en waardeketenposities kunnen leveren.** Dit geeft extra zekerheid om langetermijninvesteringen te doen. De oprichting van de autoriteit is een kans voor onderzoekers, ondernemers en de provincie om als hét research and development epicentrum te functioneren voor de defensie-innovatie.

Europa en de wereld

Door geopolitieke spanningen staan de Europese waarden en belangen onder druk. Deze kunnen enkel met bondgenoten in Europa worden gewaarborgd. Dit vraagt om urgente samenwerking op het gebied van defensie, energie, technologie, financiën en industrie. Hierin wil Nederland een leidende en constructieve rol om te bewegen naar een sterk en veilig Europa.

Het Meerjarig Financieel Kader (MFK) draagt bij aan de strategische doelen van Europa; het nieuwe kabinet staat hier volledig achter. Er wordt een prioritering gemaakt in middelen naar gelang de investeringen in veiligheid, defensie en innovatie. De investeringen in Europese middelen worden gezamenlijk gedaan dankzij het Europees Defensiefonds. Deze defensie-investeringen kunnen verder worden vormgegeven met het Europese SAFE-instrument voor defensieleningen. Verder gaat het nieuwe kabinet de mogelijkheid verkennen tot het oprichten van een intergouvernementeel Europees Defensiemechanisme (EDM) om gezamenlijk defensiemateriaal in te kopen en de harmonisatie van productstandaarden. Naast de lidstaten binnen de Europese Unie wordt er opgetrokken met NAVO-partners daarbuiten zoals het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen en Canada. Een sterk MFK is waardevol voor de provinciale partners omdat dit een belangrijke financieringsbron is om de provinciale opgaves verder te brengen. De verwachting is dat provincies weer zeggenschap krijgen over een deel van de 8,5 miljard dat naar Nederland gaat via de Nationale en Regionale Partnerschapsplan (NRPP). Het is dan van belang om duidelijk te maken hoe het provinciale economische beleid aansluit bij de strategische doelen van Europa. Zowel de middelen uit het Europees Defensiefonds en het oprichten van een intergouvernementele EDM geven Zuid-Hollandse defensie-bedrijven zekerheid om langetermijninvesteringen te doen. Echter zou een verstevigde Rijksinzet wenselijk zijn voor extra financieringskansen voor startup- en scaleup-programma's.

Asiel, migratie en integratie

Het nieuwe kabinet wil keuzes maken over migratie door meer controle, een verminderde instroom van asielmigranten, een snellere opvang en een snellere integratie in de maatschappij. Daarnaast wil het kabinet sturen op arbeidsmigratie die we écht nodig hebben. De gehele vreemdelingenketen (IND, COA, Nidos en DT&V) krijgt een meerjarige financiering op basis van realistische prognoses.

Het COA wordt in staat gesteld om voldoende structurele en flexibele opvangplekken te realiseren. Op verzoek van gemeenten en de uitvoeringsorganisaties in het asielsysteem wordt de spreidingswet voorlopig in stand gehouden. Op deze wijze wordt een rechtvaardige verdeling over de gemeenten geborgd. Wat betreft de huisvesting van statushouders, blijft beleid op dit punt aan de gemeenten zelf. Ondertussen pakt het nieuwe kabinet het probleem aan met beleid voor minder instroom, meer nieuwbouw en alternatieve huisvesting tussen COA-locaties en een reguliere woning. Om overlast te voorkomen rond deze plekken wordt ingezet op dagbesteding en verbeterde trauma- en verslavingszorg. **In Zuid-Holland is momenteel op veel plekken sprake van noodopvang. Deze locaties zullen op den duur vervangen moeten worden, wat een uitdaging zal zijn voor gemeenten. Als de instroom van migranten daalt, kunnen deze plekken door gemeenten worden ingezet om bij te dragen aan het woontekort. Het nieuwe kabinet heeft aangegeven de Asielnoodmaatregelenwet en/of de Wet Invoering Tweestatusstelsel onverkort uit te voeren, indien deze door de Eerste Kamer worden aangenomen. Tegelijkertijd geeft de coalitie aan een rol te zien voor gemeenten en specifiek burgemeesters voor het huisvesten van statushouders en dat zij keuzes moeten maken over deze huisvesting. Dit lijkt in tegenspraak met elkaar en we roepen het kabinet op dit nader uit te werken in het kader van nieuwe wetgeving hieromtrent.**

Arbeidsmigratie wordt als waardevol gezien voor de Nederlandse economie, maar mag niet gepaard gaan met uitbuiting en misstanden. De adviezen van de Commissie Roemer en het SER-advies 'Arbeidsmigratie naar waarde' worden uitgevoerd; deze beschermen de positie van de werknemers. Bij deze taak worden werkgevers nadrukkelijk betrokken. Als het gaat om huisvesting, voorzieningen en leefbaarheid, moet eerst alles op orde zijn voordat er extra werknemers worden aangetrokken. Dit laatste moet worden vastgesteld in een provinciale RO-verordening. Tenslotte wil het nieuwe kabinet een pilot van drie jaar om actief en gericht goed geschoolde krachten naar Nederland te halen. Het gaan om mensen die ingezet kunnen worden in vooraf bepaalde sectoren. **Het opvolgen van de adviezen sluit aan bij provinciaal beleid voor de kwaliteit van huisvesting van arbeidsmigranten. Enige mate van toezicht is nodig om meer zicht te krijgen in het samenbrengen van behoeften en huisvesting. Dit is te behalen door betere registratie. Goed om alert te zijn op het feit dat het Rijk niet bepaalt wat er in een provinciale verordening wordt opgenomen; dit doen Provinciale Staten. De pilot is een uitkomst om voldoende (technische) vakmensen naar de provincie toe te trekken.**

Nederland werkt

In het hoofdstuk 'Nederland werkt' is er veel aandacht voor sociale zaken en de ontwikkeling van de Nederlandse arbeidsmarkt, maar ook voor zaken als onderwijs en wetenschap, cultuur en een gezonde samenleving.

Werk en zekerheid

De drie partijen schrijven dat werk de basis is voor inkomen, de ontwikkeling van sociaal contact en zingeving. Werk biedt uitzicht op een fatsoenlijk inkomen, zekerheid en kansen om mee te groeien, met goede bescherming voor wie niet kan werken. Door snelle technologische veranderingen, zoals AI, ontstaat onzekerheid op de arbeidsmarkt, terwijl werkgevers kampen met grote personeelstekorten en talent niet altijd op de juiste plek terechtkomt. Tegelijk zetten vergrijzing en een groeiend aantal arbeidsongeschikten de sociale zekerheid onder druk, waardoor meer beweging nodig is om economie en voorzieningen toekomstbestendig te houden. Dit alles vraagt om ambitieuze keuzes die bijdragen aan economische groei en financiële houdbaarheid. Het nieuwe kabinet wil werken aan een toekomstbestendige en wendbare arbeidsmarkt. De rapporten van Wennink en Draghi vormen daarbij belangrijke inspiratiebronnen.

Het regeerakkoord gaat onder andere in op meer ruimte op de arbeidsmarkt met een werkagenda voor de korte termijn. In deze agenda komen bijvoorbeeld voorstellen om loondoorbetaling bij ziekte werkbaarder te maken voor werkgevers, met name in het mkb. Ook wordt er ingezet op het tegengaan van arbeidsdiscriminatie en wordt er gewerkt aan het beperken van administratieve lasten en het wegnemen van (bureaucratische) belemmeringen die nu in de Wet Verbetering Poortwachter zitten. **Deze werkagenda draagt bij aan de realisatie van de Human Capital Agenda van de provincie Zuid-Holland. Het versterkt een goede werking van de arbeidsmarkt, werkt drempelverlagend voor het aannemen van personeel en een inclusieve arbeidsmarkt.**

Het regeerakkoord gaat ook in op werkzekerheid in een veranderende arbeidsmarkt. De stap van werk naar werk moet worden versneld, er wordt geïnvesteerd in Leven Lang Ontwikkelen en er wordt onderzocht hoe meer uren werken beter kunnen worden beloond. Er wordt gestreefd naar een groter aantal mensen die de weg naar werk weten te vinden vanuit de Participatiewet en er is aandacht voor randvoorwaarden als kinderopvang. Van werk naar werk sluit aan bij de realisatie van de Human Capital Agenda: het benutten van talent en de potentie van de beroepsbevolking te vergroten door ook de randvoorwaarden voor werken te verbeteren.

Goed onderwijs en wetenschap

Het mbo en hbo vormen het kloppend hart van onze regionale economieën. Daar leiden we de vakmensen op die Nederland draaiende houden. **Het versterken van het onderwijs en het bedrijfsleven draagt bij aan de huidige Human Capital Agenda.**

Nederlandse hogescholen, universiteiten en onderzoeksinstituten zijn een cruciale schakel in innovatie-ecosystemen. Het kabinet werkt toe naar de 3%-norm van structurele R&D-investeringen. **De ontwikkeling van een talent-strategie en de mogelijkheden voor universiteiten en hogescholen om meer internationaal toptalent aan te trekken sluiten aan bij de huidige Human Capital Agenda op de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en economie in Zuid-Holland. Het versterken van de campussen als motoren voor startups, scale-ups en samenwerking tussen onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven biedt kansen voor basisfinancieringsbehoefte van de campussen in Zuid-Holland.**

Cultuur en erfgoed

Het nieuwe kabinet wil de financieringsstructuur in de culturele sector herzien en makers en culturele instellingen langjarige zekerheid bieden, met oog voor regionale spreiding. Daarnaast wil de coalitie de regeldruk in de culturele sector verminderen. Daarnaast is er aandacht voor het versterken van bibliotheken in heel Nederland, waar mensen niet alleen terecht kunnen voor boeken, maar ook hulp bij laaggeletterdheid, digitale hulp en taallessen. In het kader van regionale spreiding van de financiering van de culturele sector blijven wij erop wijzen dat Zuid-Holland al jarenlang minder Rijksgeld krijgt uit het budget voor de zogeheten 'kleine' basisinfrastructuur dan passend is in verhouding tot het bevolkingsaandeel van de provincie. Zo'n 22 procent van de Nederlanders woont in Zuid-Holland, maar het budget dat wij krijgen is vele malen lager. Wij blijven daarom pleiten voor het herstellen van deze scheve verhouding, juist ook omdat Zuid-Hollandse cultuurmakers ook in andere provincies zorgen voor een verrijking van het culturele aanbod. Tegelijkertijd missen we in het coalitieakkoord aandacht voor erfgoed.

We vertrouwen erop dat lopende afspraken hierover worden gecontinueerd. Daarnaast blijven wij aandacht vragen voor grote restauratieopgaven waarvoor samenwerking tussen gemeenten, rijk en provincies van groot belang blijft. Deze opgaven gaan vaak gepaard met andere opgaven zoals toegankelijkheid en verduurzaming (bv. Prinsenhof, Diergaarde Blijdorp). Ook blijven wij aandacht vragen voor het borgen van het erfgoedbelang binnen de ruimtelijke transitie zoals de woningbouwopgave, juist omdat erfgoed zorgt voor een aantrekkelijke woonomgeving waar mensen zich thuis voelen.

Een gezonde samenleving

In het coalitieakkoord staat dat om een sterk zorgstelsel te behouden er vooruit moet worden gekeken en betere keuzes moeten worden gemaakt. Gezondheid is meer dan genezen alleen: preventie, kwaliteit van leven, mentale veerkracht en gelijke kansen verdienen een centrale plek, ondersteund door technologie en sterke buurten. Door tijdig te hervormen en samen te werken moet een zorginfarct worden voorkomen en is er ook in toekomst toegankelijke, betaalbare en goede zorg. Er wordt in dit hoofdstuk ingegaan op thema's waar de provincie niet primair voor verantwoordelijk is zoals jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg. **Waar wel een kans te vinden is, is in de focus op preventie, gezondheid van kinderen en het stimuleren van bewegen in het dagelijks leven en sport voor mensen met en zonder beperkingen. Dit sluit aan bij onze provinciale opgave, net als het inzetten op renovatie en verduurzaming van sportaccommodaties en buitenspeelplekken.**

Nederland koploper in een digitale wereld

Het coalitieakkoord stelt dat digitalisering en AI cruciaal zijn voor innovatie en welvaart, maar ook raken aan veiligheid, vrijheid en democratie, waardoor verantwoorde technologische ontwikkeling noodzakelijk is. Nederland moet daarom, samen met Europa, investeren in een sterke en onafhankelijke techsector om strategische afhankelijkheden en kwetsbaarheden te verkleinen. Met meer regie, democratische sturing en versterking van digitale weerbaarheid kan Nederland uitgroeien tot koploper in verantwoorde digitale innovatie.

De overheid moet digitaal betrouwbaar, toegankelijk, efficiënt, en weerbaar zijn. Het nieuwe kabinet wil strategische afhankelijkheden in cloud, data en cruciale systemen afbouwen en werken aan de opbouw van een Europese digitale infrastructuur waaraan ook Nederlandse en Europese mkb'ers mee kunnen doen. Ook wordt ingezet op standaardisatie van digitale inkoop en aanbestedingen, technische capaciteit bij de overheid en moeten overheidsdiensten voor iedereen toegankelijk zijn. **Als provincie onderschrijven we het belang van stevige keuzes op het gebied van digitalisering en AI en de urgentie van investeringen in een Europese digitale infrastructuur.**

Digitale infrastructuur en sleuteltechnologieën bepalen het verdienvermogen van morgen. Nederland heeft een sterke uitgangspositie maar om dit te behouden zijn keuzes in opschaling, innovatie, infrastructuur, kennis en innovatie nodig. **Met Delft en Leiden heeft Zuid-Holland twee van de voornaamste quantum clusters in Nederland. Als provincie ondersteunen we al een aantal jaar het quantumcluster en wil daar graag mee doorgaan. Wel vragen we aandacht voor de kritieke materialen die nodig zijn voor de aanleg van infrastructuur.**

Om digitaal weerbaar te zijn wordt er ingezet op snelle implementatie van de NIS2-richtlijn, actieve voorbereiding op grootschalige digitale aanvallen, door te oefenen met overheid, mkb en vitale sectoren. **Deze inzet kunnen we niet genoeg onderschrijven als provincie en sluit aan bij onze activiteiten van cyberweerbaarheid van het mkb**

Investeren in bereikbaarheid, zorg voor water en milieu

Infrastructuur en bereikbaarheid

De komende jaren zal de bestaande onderhoudsopgave (bruggen, tunnels, spoorwegen en sluizen die het einde van hun levensduur naderen) voorrang krijgen bij het verdelen van de beschikbare middelen. Er wordt ook geïnvesteerd in de aanleg van nieuwe infrastructuur die noodzakelijk is voor de ontsluiting van nieuwe woningbouw. Dit soort projecten (die bijdragen aan woningbouw, bereikbaarheid en economische ontwikkeling) krijgen prioriteit. Voor deze prioritaire projecten worden ook extra middelen vrijgemaakt.

Gepauzeerde weg-, vaar- en spoorprojecten worden weer op gang gebracht. Een deel van het vrijgekomen budget door het alternatief invullen van de vernieuwing van de A27 kan mogelijk worden geïnvesteerd in prioritaire verkeersprojecten. Naast grote infrastructurele projecten is er ook aandacht voor de fiets: het nieuwe kabinet wil het Nationaal Toekomstbeeld Fiets uitvoeren en zorgen dat OV-knooppunten op de fiets bereikbaar zijn. Het prioriteren van de bestaande onderhoudsopgave is continuering van beleid van de afgelopen jaren. Het uit te voeren onderhoud is noodzakelijk voor de bereikbaarheid, ook voor onze provincie. We zien daarnaast kansen voor het onderhoud van Rijksinfrastructuur in onze provincie, doordat kansen voor dual use (infrastructuur benutten voor civiele én militaire mobiliteit) benut worden. Het vrijmaken van aanvullend budget voor prioritaire projecten is in de basis positief, maar we zien dat het in 2028 en 2029 jaarlijks om 750 miljoen euro gaat. Hiermee is er geen sprake van grote veranderingen ten opzichte van het huidige beleid. In het kader hiervan speelt ook mee dat niet alleen de financiering van prioritaire projecten op orde moet zijn, maar ook de beschikbaarheid van menskracht en stikstofruimte is een randvoorwaarde om belangrijke projecten te realiseren. Vanuit Zuid-Holland blijven we inzetten om projecten zoals N14-A4, de Bodegravenbogen en de A15 Papendrecht-Gorinchem te realiseren. De extra aandacht voor het gebruik van de fiets sluit ook aan bij provinciaal beleid, maar we merken op dat er geen extra budget vrijgemaakt wordt om het Nationaal Toekomstbeeld Fiets uit te voeren.

Spoor en Openbaar Vervoer

De nieuwe coalitie ziet dat het openbaar vervoer voor veel mensen onmisbaar is, en wil daarom werken aan een spoor- en openbaar vervoersnetwerk waarin bereikbaarheid van voorzieningen centraal staat en dat het openbaar vervoer een serieus alternatief blijft voor de auto. In het kader hiervan geeft het coalitieakkoord vooral aandacht aan het hoofdrailnet, waar de Nederlandse Spoorwegen tot en met 2033 de concessie hebben. Voor de periode na 2033 zal het kabinet uiterlijk begin 2027 een besluit nemen over de Toekomstige Marktordening Spoor.

Aan de randen van het hoofdrailnet wil het nieuwe kabinet bovendien ruimte bieden aan regionale vervoerders, zeker als zij stations kunnen aandoen met een minimumfrequentie van twee keer per uur. Voor Zuid-Holland is het belangrijk dat ook onze provincie in de toekomst kwalitatief hoog treinverkeer op het hoofdrailnet kent, aangezien dit noodzakelijk is om bereikbaarheid van onze provincie te vergroten en de druk op het wegennet niet verder te laten oplopen. Ook is belangrijk dat in de concessie voor het hoofdrailnet de bediening van nieuwe stations wordt vastgelegd en dat elke 7,5 minuut een trein op de Oude Lijn in beeld komt. Dit is ook belangrijk in het kader van de woningbouwopgave rond de Oude Lijn. In het kader hiervan blijven wij als provincie ook aandacht vragen voor de extra benodigde middelen: recent zijn deze geschat op 2 miljard euro. Ook blijven wij aandacht vragen voor de spoorlijn naar Utrecht; we pleiten hier (en in het algemeen) voor het maatschappelijk belang van bereikbaarheid en belang voor reizigers voor goed en hoogfrequent OV en dat dit beleidsmatig verankerd wordt.

Op het gebied van internationale spoorverbindingen geeft de coalitie aan dat ze ruimte willen geven aan innovatieve nieuwe aanbieders op het spoor, ook voor nachttreinen. De provincie Zuid-Holland steunt in het kader hiervan de lobby van diverse andere partijen voor internationale spoorverbindingen met het buitenland.

Water en milieu

D66, VVD en CDA schrijven dat ze kiezen voor een ambitieus toekomstgericht beleid op het gebied van milieu en water, waarbij het Schone Lucht Akkoord als uitgangspunt dient.

In het akkoord staat dat Nederland kartrekker wordt voor een Europees verbod op PFAS, maar dat is al het geval. Nederland heeft namelijk samen met enkele andere landen in 2023 het initiatief genomen tot een voorstel voor een Europees PFAS verbod.

De provincies spreken zich al langer uit voor een zo snel mogelijke invoering van een Europees PFAS verbod met zo weinig mogelijk uitzonderingen. Wel wordt er gekeken naar een PFAS-lozingsverbod. Naar een gedeeltelijk PFAS-lozingsverbod wordt al onderzoek gedaan door de demissionaire minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Wat betreft zeer zorgwekkende stoffen worden bestaande lozingsvergunningen kritisch getoetst en waar nodig aangescherpt, en worden nieuwe lozingsvergunningen alleen afgegeven onder strikte voorwaarden op basis van de best beschikbare technieken. **Het kritisch toetsen van bestaande lozingsvergunningen sluit aan bij onze inzet om de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen te minimaliseren.**

In het coalitieakkoord noch in de budgettaire bijlage is aandacht voor de financiering van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). **Verenigd in het Interprovinciaal Overleg pleiten de provincies van het Rijk, als stelselverantwoordelijke voor VTH, om jaarlijks structureel €30-€60 miljoen extra beschikbaar te stellen.** Dit om investeringen mogelijk te maken die het stelsel versterken, specifiek op die zaken die overkoepelend en nationaal van belang zijn: kennisontwikkeling en digitalisering. Helaas ontbreekt in het coalitieakkoord en budgettaire bijlage deze investering.

Op het gebied van water wordt er een landelijke aanpak voor water voorgesteld, waar bij de herziening van de Kaderrichtlijn Water (KRW) wordt ingezet op simplificatie en realisme. Tot en met 2035 wordt 1,25 miljard euro vrijgemaakt compensatie in kwetsbare watergebieden. Verder worden programma's zoals het Deltaprogramma en het Actieprogramma beschikbaarheid drinkwaterbronnen doorgezet. **Het is goed te lezen dat de huidige samenwerking wordt voortgezet, maar er is weinig concreet gemaakt.**

Op het gebied van ruimtelijke ordening wordt de keuze gemaakt om in de Nota Ruimte 'water en bodem sturend' een richtinggevend principe te laten zijn. **Hiermee wordt het beleid van het Rijk weer geharmoniseerd met het beleid van de provincie, zoals deze eerder was onder kabinet Rutte IV.**

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Zuid-Holland.
Februari 2026.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met
Team Public Affairs, publicaffairs@pzh.nl.

Provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
www.Zuid-Holland.nl

Tekst

provincie Zuid-Holland.

Vormgeving en productie

Vakteam Grafimedia,
provincie Zuid-Holland.

Fotografie cover

©Tweede Kamer der Staten-Generaal.

260202512

